

Zijn onze kinderen niet in zonde ontvangen en geboren, en liggen ze niet midden in den dood? Liggen we niet allen met de filistijnen op één hoop?

Natuurlijk kon op de bewuste vergadering niet diep op deze kwestie worden ingegaan. Wie spreekt voor menschen van het onderwijs en dus voor meelevende en ontwikkelde belijders moet deze dingen uit respect voor zijn hoorders bekend veronderstellen.

Maar wie tevreden zijn met een explicatie — heel kort — van het Gereformeerd beginsel, — de bedoelde dame is het niet.

Daar verschijnt in het blad, dat zich opmaakt Nederland van Rome te verlossen, het blad, dat meer Gereformeerd is dan welk kerkelijk Gereformeerd mens ook, het weekblad „Staat en Kerk“, een artikel van de hand van bedoelde dame.

Allerlei misverstand blijkt er bij haar omtrent het gezegde te bestaan, maar dat is tenslotte voor ons iets van ondergeschikt belang; het komt er voor ons op aan, dat zij beweerde, dat er op de bewuste vergadering door mij gesproken zou zijn, alsof alle onze kinderen, hoofd voor hoofd, wedergeboren waren. Alsof ik gezegd zou hebben, dat onze — en dat waren dan de gereformeerde kindertjes, — anders waren dan andere kinderen.

Ik liet dat rustig loopen: alleen kreeg ik een bezoek van de schrijfster van het stuk — en er was met haar goed te praten. Het bleek me, dat ze van onze doopsbeschouwing weinig afwist.

Maar nu komt het —: toen eenmaal het stukje in „Staat en Kerk“ had gestaan, kwam Ds Lingbeek in „De Geref. Kerk“ met een artikel. Fel en scherp. Hij citeert een stukje van het artikel van bedoelde dame — die op dat oogenblik waarschijnlijk het artikel reeds niet meer zou hebben onderteekend, — en zegt, dat hij deze leer (die hij dan noemt die der „veronderstelde wedergeboorte“) schuwt als „de pest“.

Ik kreeg door vriendenhand inzage van dat stuk. Men oordeelt het zeker niet noodig, dat de persoon tegen wien geschreven wordt, zich vergewist van de juistheid van de praemissen van den aanval.

Aan Ds Lingbeek schreef ik, dat de juffrouw verkeerd had gehuisterd, althans dat ik het niet zo had gezegd, als zij het schreef. Ik schreef hem ook wat ik letterlijk zeide. En verzocht hem als ingezonden stuk het geschrevene te plaatsen.

Het „ingezonden“ werd geplaatst.

Men heeft ginds de voldoening, dat een leugenpraatje door de pers ging.

Nu vraag ik me af, waarom men in sommige kringen toch zoo bang is voor de oude leer omtrent verhoed en doop. Men kent zijn gereformeerd beginsel toch! En indien men dat beginsel kent, dan kan men toch niet ontkennen, dat het ten eenenmale juist is, wat ik zeide. De doop heeft toch een geweldige betekenis bij de opvoeding?

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Een zeventiende-eeuwse Gideon.

VII.

Inhoud van de vorige artikelen:

1. De verkeerde beoordeling van Cromwell tot in de eerste helft der negentiende eeuw en de oorzaken daarvan.
2. Cromwell de zeventiende-eeuwse Gideon. Ter verklaring van Cromwell's strijd een korte schets van de kerkelijke toestanden in Engeland vanaf 1534. Wat men te verstaan heeft onder de Puriteinen.
3. Onderscheiding der Puriteinen vooral in Presbyteriënen en Independënten. Verschillende opvattingen aan dezen.
4. De Koning en de Puriteinen: karakter en streven van Jacobus I en Karel I, en hun houding ten opzichte van de Puriteinen. Het uitbarsten van den burgeroorlog in Schotland en Engeland.
5. Oliver Cromwell vóór den burgeroorlog. Gideon toebereid voor zijn taak.
6. Cromwell tijdens den burgeroorlog. „Het zwaard des Heeren en van Gideon!“

Het leger, en daarmee het Independentisme, had gezegevierd, maar dit betekende allerminst, dat de handeloosheid haar intocht had gedaan. Daarvoor was de held van het leger (nu, doodnat Fairfax zich had teruggetrokken, ook officieel de Lord-General) te zeer een man van orde.

Nadat Cromwell met harde hand een opstand in Ierland had neergeslagen, en het leger van den jongen Karel II bij Dunbar (1650) en Worcester (1651) had verstoord, zoodat Karel zelf slechts na een uiterst avontuurlijke vlucht¹⁾ Frankrijk kon bereiken, toonde de geniale Puritein, dat hij niet alleen een groot krijgsman en organisator, maar ook een wetgever en regent van den eersten rang was.

Met de Rump kon Cromwell eggen noch ploegen. Hij dreef dit armzalige overschot van het roomruchte Lange Parlement uiteen met zijn musketiers en een nieuw Parlement kwam bijeen, dat naar een zijner leden, Loof-God²⁾ Barebones geheten, wel het Barebones Parlement wordt genoemd. Toen deze eigenaardige volksvertegenwoordiging, die in sommige opzichten merkwaardig radicaal getint was — zoo werd b.v. de invoering van het burgerlijk huwelijk overwogen — uiteen gegaan was, werd Cromwell Lord Protector van Engeland.

Met geen van zijn Parlementen kon de Protec-

Of niet?

Of zou het juist zijn, wat men wel eens zegt, en wat velen vreezen, dat in de praktijk van de opvoeding in gereformeerde gezinnen de doop een zeer klein plaatsje krijgt? Indien men al ooit over den doop tot zijn kinderen spreekt!

Zie er zijn bij sommige ouders en in sommige scholen toestanden, die te laken zijn. Er zijn ouders, die nimmer over den doop tot hun kinderen spreken, dan alleen om een soort verontschuldiging te vinden, wanneer een straf eens wat heel streng uitviel. Zoo van, ja m'n jongen, toen je gedoopt bent heb ik beloofd, je goed op te voeden, en dus ben ik wel verplicht, je af en toe eens flink onder handen te nemen. Er zijn ook scholen, waar nooit of bijna nooit over de betekenis van hun doop tot de kinderen wordt gesproken.

Maar zijn dat niet de uitzonderingen?

Ja, dat hopen we van harte. Ook al zijn we er niet heelmaal gerust op, dat het kwaad zich onder de jongere garde niet al meer verbreidt.

En nu spreek ik nog alleen maar van onze gereformeerde ouders en van onze gereformeerde scholen. Welke de betekenis is van den doop voor vele der opvoeders, die zoo hard schreeuwen tegen ons, wanneer wij de belijdenis der vaderen ook te dezen opzichte vasthouden, is mij werkelijk een raadsel.

De doop beteekent toch zeker iets bij de opvoeding van uw kinderen? Zij heeft toch zeker den kinderen iets te zeggen? Zoo ja, wat dan?

Onder ons heerscht in deze dingen thans groote eenstemmigheid.

Moeten wij het nu ook anderen telkens weer voorhouden? Of zijn we nog niet daar aan toe? Zijn we alleen maar eenstemmig in theorie, zonder dat er van een enigszins juiste levenspraktijk kan worden gesproken? Althans bij velen?

HET HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Ontwerp-Stembusprogram.

VI.

Orde in de politieke beginselen.

De vraag of het taktisch is de Bezuiniging op het program op den voorgrond te plaatsen, hebben we reeds beantwoord.

Maar men zou de tegenwerping kunnen maken: is er dan geen orde ook in de politieke beginselen.

Bezuiniging betreft toch iets materiëls.

En gaat het geestelijke daarboven niet hoog uit? Moet het geestelijke krachtens de orde der politieke principes op het program niet no. 1 staan?

Dergelijke stemmen rijzen op, al klinken zij niet altijd in onze dagbladen door.

tor het vinden. Dat kwam gedeeltelijk door zijn heerschershansnatuur en gedeeltelijk ook door de omstandigheid, dat, nadat de Presbyteriënen in Royalisten waren verkeerd, de groote meerderheid der Engelsche natie tegen hem was. Feitelijk moest Cromwell grootendeels steunen op het leger, dat hij daardoor, meer dan hem lief was, naar de oogen moest zien.

Daar de macht van den Protector, een novum, practisch bijna absoluut was, doch de koninklijke macht beperkt was door de historische constitutie van Engeland, bood het Parlement van 1657 Cromwell de koninklijke waardigheid aan. En Oliver had ze gaarne aangenomen, om daardoor het groote doel, waarvoor het Puritanisme had gestreden: politieke en godsdienstvrijheid, te verzekeren, maar hij moest bedanken, omdat het leger er tegen was.

Zoo bleef Cromwell Protector, van 1653 tot aan zijn dood in 1658. En hoe moeten we oordeelen over zijn bewind?

Voorop zij gesteld, dat we hem liever zien als strijd bare held aan het hoofd zijner dapperen, vol vertrouwen op de heiligheid zijner zaak den tegenstander voor zich uitdrijvend, dan toen hij, door eigen en anderer fouten, tegen zijn zin (ja, wel waarlijk tegen zijn zin!) gedrongen was in de positie van absoluut heerscher, hij, die zoo oprecht voor de burgerlijke en godsdienstige vrijheid van zijn volk had gestreden.

Was hij dan ontrouw geworden aan zijn devies?

Nee, in de hoofdzak niet. In de eerste plaats heeft hij de bijna absolute macht, die hem door de „omstandigheden“ in de handen was gedrongen, niet misbruikt, maar ze naar zijn beste weten aangewend ten voordeele van het Engelsche volk.

En wat den godsdienst betreft, erkennen zelfs zijn tegenstanders zijn wijze en gematigde maatregelen ten opzichte van de Kerk. Hij duldde geen gewetensdwang. Vrijheid van godsdienst werd verzekerd aan allen, behalve aan „Papisten, Prelatisten (= Episcopaten), Socinianiënen en hen, die de inspiratie der Schrift loochenden“; en vrijheid van geweten werd aan allen zonder onderscheid gewaarborgd. Dat was inderdaad een hoog standpunt, onmiddellijk na zoo'n fellen godsdienststrijd. En de maatregelen, die hij soms tegen Roomschen en Episcopalen nam, kwamen voort uit politieke, niet uit godsdienstige overwegingen: we moeten niet vergeten, dat samenzweringen tegen zijn gezag bijna niet van de lucht waren.

Het zijn waarlijk niet de minst ernstigen, die ze doen hooren.

Zij vreezen voor verwatering der partij, wanneer het zoo doorgaat.

Daarom willen wij pogen hun bezwaren recht te wezen.

En dan mogen we niet anders beginnen dan met hun tot op zekere hoogte gelijk te geven.

Wanneer onze partij steeds het materiële naar den voorgrond drong, zou zij haar gouden verleden ontrouw worden.

Zij zou haar eigen graf graven.

Onze beginselen voor het geestelijke, ook in het volksleven, laten die voor het materiële ver beneden zich.

En wanneer er dan ook een roepen is om een meer principiële politiek, dan bedoelt men daarmee de principia voor het geestelijke.

't Zou kostelijk zijn, wanneer die laatste soort van principiële kwesties op ons program als de meest urgente konden worden gezet.

In den regel behoort dat ook.

Doch laat ons niet vergeten, dat we thans een uitzonderingstoestand beleven.

Dat we de crisis, uit oorlog en vrede ontstaan, nog niet te boven zijn, al zijn we waarschijnlijk over het hoogtepunt heen.

Wij zijn tot de pijnlijke ervaring gekomen, dat het apostolische woord: het natuurlijke is eerst, daarna het geestelijke, de waarheid uitdrukt.

En heeft ook Christus ons niet geleerd om in ons gebed voorop te laten gaan de bede, om ons dagelich brood en daarop eerst te laten volgen: vergeef ons onze schulden?

Het is dan ook volstrekt geen omkeering van de orde der beginselen, wanneer in een tijd als de onze voor het natuurlijke het eerst de aandacht wordt gevraagd.

Het natuurlijke is het eerst.

Het geestelijke is het hoogst.

Dat hebben we ook in de politiek te bedenken.

Het zou gewis verkeerd zijn, wanneer op ons program alleen punten, welke het natuurlijke betroffen, voorkwamen. Maar bij inzage ontdekt men als met een oogopslag, dat ook geestelijke goederen voor ons volk worden gezocht.

Het zou evenzeer verkeerd zijn, wanneer onze partij steeds het materiële als het dringendst ging beschouwen.

We mogen niet toelaten, dat men ons doellopend als bezuinigings- of zelfs als defensie-partij zou kunnen karakteriseren.

Wanneer we de malaise ontkomen zijn, wanneer het materiële, voorzoover dit aan ons ligt, verzekerd is, behoort op ons program het geestelijke, het ideële de eerste plaats in te nemen.

Daarom is het zoo gewenscht, dat minister Colla aanblijft.

Zelfs de Quakers, toen door allen uitgeworpen als anarchisten en godslasteraars, vonden bescherming bij den Protector.

De Joden waren officieel buiten Engeland gesloten geweest sinds de dagen van Edward I (einde der 13de eeuw). Zonder in te gaan op de ook uit literair oogpunt (denk b.v. aan Shylock in *The Merchant of Venice*) zeer interessante kwestie of er tusschen Eduard I en Cromwell toch nog niet enkele Joden te vinden geweest zijn in Engeland, kunnen we toch in elk geval tot eer van den Protector constateeren dat, hoewel de tegenstand van kooplieden en theologen hem er van terughield het verzoek tot toelating van het Oude Volk, ingekomen van een Amsterdamse Jood, openlijk in te willigen, hij toch ootluikend toeliet, dat ze zich vestigden in Londen en Oxford, — en niemand dorst ze te molesteren, wetende dat ze onder zijn machtige bescherming stonden.

In het buitenland maakte Cromwell Engeland's naam opnieuw geducht, als in de dagen van „Good Queen Bess“. Hij zag helder in, dat het zaak was op de bres te staan voor het bedreigde Protestantisme en al tastte hij in één opzicht mis, doordat hij nog altijd in Spanje en nog niet in Frankrijk den grootsten vijand van het hem dierbare geloof zag, toch heeft hij indirect zelfs den Franschen minister Kardinaal De Mazarin bewogen, om het op te nemen voor verdrukte Protestanten.

Het was toen de fanatieke Hertog van Savoye de arme Waldenzen in zijn rijk slachtte als schapen. De beide groote, oprechte Puriteinen, Milton en Cromwell, gloeiden van verontwaardiging. De blinde dichter verklankte zijn toorn in zijn schoone sonnet *On the late Massacher in Piemont*³⁾ (1655), waarin hij zong met een vuur als van den Psalmist:

Avenge O Lord thy slaughter'd Saints, whose bones
Lie scatter'd on the Alpine mountains cold,
Ev'n them who kept thy truth so pure of old
When all our Fathers worship'd Stocks and Stones.
Forget not: in thy book record their groans
Who were thy Sheep and in their ancient Fold
Slain by the bloody Piemontese that roll'd
Mother with Infant down the Rocks. Their moans
The Vales redoubt'd to the Hills, and they
To Heav'n. Their martyr'd blood and ashes sow
O're all th' Italian fields where still doth sway
The triple Tyrant: that from these may grow

Hij wa
zijn fina
Laat h
er, onde
Dan
ideële.

= De th

Hebben
reeks de
den Ge
Leven, t
redenen
speciaal
het Soci

We de
feit.

De Th
len dag
voor een

Een be
Maar i

Indertij
bare Uni
Synode o

den over
hebben v
twijfel g
door vast

Nu zijn
Zelfs
Ik heb

van Prof.
de aanda

in het
Staatkunc

Dringer
die gronc

Straks
het Socie

Laten z
zwemmen
het hoof

En dan
kundig s
kwaad.

De kla
Universit

Die kl
Blijft n

Op vele
maar op
Of onz
kunnen

Maar r
ontbreekt
En die

A lander
Early may

En Cre
zijn Latij
krachtigt
aan den

ook aan
tenheid.

De Prote
voor Eng
te zullen

Cromwell
dienstoorl
hulp tegen

op den I
wegen. Z
gen aan
toe te st

der verdr
Zijn ve
Duinkerke

vasteland,
gecompen
punt van

Maar z
torse ha
zelfs hem

We kur
der met l
tenleven

in 1657 u
onder mij
kudde sel

dit gouve
In Aug
door den

Mevrouw
Een pa
ters van d

om hem t
zoodals ze
haalt Ge

dend in l
ik bij he
hoofd van

adem des
bij hem k
Nog ge
tector ligt
woestende
op het ve